

ПЕДАГОГІЧНІ АСПЕКТИ ВПЛИВУ НА РЕПРОДУКТИВНЕ ЗДОРОВ'Я СТУДЕНТОК МОЛОДШИХ КУРСІВ ПЕДУНІВЕРСИТЕТУ

Завальнюк О.Л. (Вінниця)

В складних умовах сьогодення підростаюче покоління зазнає великого ризику у сфері формування репродуктивного здоров'я, що позначається на якості життя дорослої людини, сприяє поглибленню демографічної кризи.

Здоров'я жінок є найважливішим чинником, який забезпечує здоров'я майбутніх поколінь. Однак в складній соціально-економічній ситуації, в якій опинилась Україна останніми роками, спостерігається зниження рівня здоров'я жінок репродуктивного віку, що пов'язано із загальним зниженням рівня життя, несприятливим впливом факторів зовнішнього середовища, розповсюдженням шкідливих звичок тощо.

Порівняно недавно вважали, що жінки менш чутливі до впливу ушкоджуючих факторів, хоч в ряді країн Африки та Азії тривалість життя жінок ненабагато відрізняється від тривалості життя чоловіків, проте цей факт пов'язували, в першу чергу, з високою смертністю жінок від ускладнень вагітності та пологів, абортів.

Відомо, що значно впливають на рівень смертності жінок соціально-культурні та економічні умови.

Жінки в розвинутих країнах більше цінили своє здоров'я, частіше відвідували лікарів, особливо, якщо це було пов'язано з комплексом репродуктивних функцій. До того ж, раніше жінки менше вживали алкоголь, наркотики, менше палили.

Але, як тільки відсоток жінок зайнятих у виробництві збільшився й став близьким до такого ж чоловіків, сприятливе становище жінок стало погіршуватись, що зразу ж позначилось на репродукції, якості життя й здоров'я молодих жінок. Так, наприклад, в Росії виділяють вікову групу 15-25 років, де особливо високий ризик захворювань, що передаються статевим шляхом і відзначається погіршення стану репродуктивного здоров'я. Дослідники приїшли до висновку, що молоді жінки поступово втрачають культуру самозбереження й високої цінності здоров'я, яка була притаманна їм до початку періоду економічних змін [3].

Значну частку дівчат та жінок з порушеннями репродуктивного здоров'я складають студентки вищих навчальних закладів, що пов'язують із особливостями умов навчання, проживання, харчування та ін. У загальній структурі захворюваності студентів 1-2 курсів розповсюдженість та функціональні відхилення у стані здоров'я серед дівчат відзначаються у 2,4 рази частіше, ніж у юнаків [1].

Неплідність є інтегральним показником стану репродуктивного здоров'я. За даними соціологічних досліджень небажана неплідність охоплює в Україні близько одного мільйона подружніх пар, у 15-20% випадків причиною неплідності є запальні захворювання статевої системи. Частота випадків цієї патології залишається високою й має стійку тенденцію до зростання. Запальні процеси призводять до порушень оваріо-менструального циклу спричиняють невиношування вагітності, передчасні пологи з важкими наслідками для новонароджених [2].

Проблема небажаної вагітності та її переривання серед студенток вищих навчальних закладів стосувалася близько 10,2%. Статистичні дані свідчать про значну кількість ускладнень після проведення операції штучного переривання вагітності, особливо після спроб самостійного переривання вагітності за допомогою медикаментозних та інших «нетрадиційних» засобів. Ця тенденція прослідковується серед 70,2% студенток, що в подальшому звернулись до лікарів жіночих консультацій, при цьому 77% звернень з приводу штучного переривання вагітності серед незаміжніх студенток відбувається у термін 11-12 тижнів, що також є причиною подальших ускладнень та погіршення стану репродуктивного здоров'я [1].

Зважаючи на те, що здоров'я організму закладається у дитячому та підлітковому віці, одним із важливих завдань системи освіти є озброєння підростаючого покоління знаннями та навичками, що сприятимуть збереженню та покращенню їх репродуктивного здоров'я, і головними виконавцями цих завдань мають бути медичні та педагогічні працівники [4]. Тому, нам видається важливим розробка та впровадження сучасних технологій формування репродуктивного здоров'я не лише у систему охорони здоров'я, а й у систему вищої освіти.

Під час проведення лабораторних робіт з дисципліни «Валеологія і основи медичних знань», що вивчається студентами всіх факультетів педагогічного університету, кожен студент (студентка) 1-2 курсу має змогу дослідити та оцінити рівень індивідуального здоров'я, а саме: фізичний розвиток, стан серцево-судинної й дихальної систем, біологічний вік, основні функціонально-рухові характеристики а також гормональний баланс – як базовий фактор стану репродуктивного здоров'я.

Дослідження кількісного складу статевих гормонів у крові людини – трудомістке завдання, яким неможливо охопити значну кількість досліджуваної молоді через значну вартість кожного дослідження. Проте, існує можливість дізнатися про власний гормональний баланс студента за допомогою шкали оцінки андроген-естрогенового балансу у жінок (чоловіків) молодого і середнього віку, заснованої на самооцінці суто клінічних ознак гормонального дисбалансу.

Оцінка гормонального статусу дозволяє контролювати стан здоров'я організму в процесі його зростання і розвитку. До того ж, деякі перенесені захворювання (запальні, інфекційні) можуть призвести до порушення гормонального балансу й репродуктивної функції організму.

Після дослідження рівня фізичного здоров'я й гормонального балансу студентками першого курсу історичного факультету Вінницького державного педагогічного університету імені Михайла Коцюбинського (всього 70 дівчат) ми отримали такі результати: незначні та середні відхилення гормонального балансу мали 57 студенток (81,4%), значні (біля верхньої межі норми) відхилення - 8 студенток (11,4%), дисбаланс (дизгормоноз 1ступеня) виявили у себе 5 дівчат (7,2%).

За підсумками даного дослідження можна виділити близько 18% дівчат і молодих жінок із можливими відхиленнями у репродуктивному здоров'ї, тобто кожна п'ята дівчина зустрінеться із труднощами у майбутньому материнстві. При цьому майже ніхто із них ще не замислюється про своїх майбутніх дітей і не звертається за кваліфікованою допомогою, тобто, втрачається час, протягом якого ще існує можливість впливу на формування репродуктивного здоров'я.

Таким чином, інформація про гормональний статус організму необхідна як для контролю за рівнем здоров'я, так і для корекції можливих порушень репродуктивної сфери.

Література

1. Безпалько В.В. Сучасний стан репродуктивного здоров'я студентської молоді// Вісник Вінницького національного медичного університету ім. М.І. Пирогова.- Вінниця, 2003.-Т.2.- С.769-770.
2. Гойда Н.Г., Дудіна О.О., Іркіна Т.К. проблеми репродуктивного здоров'я жінок України// Мат. науково-практичної конференції «Репродуктивне здоров'я: проблеми та перспективи.» - Донецьк, 2001.- С 59-62.
3. Психологія здоров'я/ Под ред.. Г.С. Никифоровна.- СПб.: Питер,2003.- 607с.
4. Немчин В.В. Залежність репродуктивного здоров'я дівчат-підлітків від особливостей способу життя //Вопросы здравоохранения Донбаса.- Донецьк, 2002.- С.112-115